

KATALOGOA

Eta zu nongoa zara?

Jatorri migratzaileko gazteen ahotsa

▶ ▶ ▶ Zurrumurruen aurrean gizartea
eraldatzeko tresnak

Zurrumurruen Aurkako Sarea
Red Vasca Antirumores

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

ENPLEGU ETA GIZARTE
POLITIKEN SAIA
DEPARTAMENTO DE EMPLEO
Y POLÍTICAS SOCIALES

Gipuzkoako
Foru Aldundia
Diputación Foral
de Gipuzkoa

ETORKIZUNA
ORAIN
Es futuro

DONOSTIA
SAN SEBASTIÁN
Kultur Aniztasuna
Diversidad Cultural

Aurkibideak

- Zergarik katalogo hau? // p.4
- Gazteen artean sortzen diren proposamenak // p.6
- Dinamizaziorako aholkuak // p.8
- 01.** Kide izatearen sentimendua // p.9
- 02.** Parte hartzean edota migrazioan oinarritutako identitatea // p.16
- 03.** Estereotipoak eta aurreiritziak // p.23
- 04.** Estereotipoei eta zurrumurruei aurre egiteko estrategiak // p.31
- 05.** Euskararekiko harremana // p.38

Zergatik katalogo hau?

Katalogo hau **¿Eta zu nongoa zara? Jatorri migratzailea duten gazteekin partaidetza-ekintzaren ikerketaren (PEI)** barnean sartzen da. Proiektu hau 2023an zehar garatu zen, SOS Arrazakeria Gipuzkoak abian jarri dituen proiektuen sinergietatik abiatuta.

Gazte migratzaileei zuzendutako aurreiritzi, estereotipo eta zurrumurruen aurrean, dokumentu honen helburua gazteei aurre egiteko estrategiak emateko baliabideak eta jarduerak proposatzea da.

Zurumurruen aurrean gizarte eraldaketarako tresnak sortzeko materiala da, eta egungo gizartearen hausnarketa kritikoan lagundu nahi du, baita egungo aurreiritzi, estereotipo eta zurumurruen inguruan hausnartzea ere, jatorri migratzaileko gazteei ahotsa eta protagonismoa emanez.

Proposamena erakundeak duela gutxi egindako dokumental bat erabiltzea izan da; **“Hemen eta han: jatorri migratzailea duten gazteen testigantzak”** eztabaida-taldeak egiteko, zurumurruek, aurreiritziak eta estereotipoak lantzeko, haien identifikazioa egiteko, nola eragiten dieten eta gazteekin aurre egiteko eta ahalduntzeko estrategiak lantzeko.

Bigarren fase batean, eztabaida taldeetatik ateratako emaitzak eta ondorioak sistematizatu ondoren, eta dagokion bibliografiarekin egiaztatu ondoren, errealitatearen diagnostikoa egin da **zurumurruen aurrean: ¿Eta zu nongoa zara? Jatorri migratzaileko gazteen ahotsa.**

PEIaren metodologiari jarraituz, non gakoetako bat ikerketa prozesuaren etapa guztietan komunitateko kideen parte hartze aktiboa sustatzea baita, eztabaida-talde berriak egin ziren, diagnostikoaren emaitzak eta ondorioak kontrastatzeko, eta, aldi berean, estrategia katalogo bat egiteko proposamenak landu dira, zurumurruen aurrean, ondoren zehaztuko dena..

Gazteen artean sortzen diren proposamenak

Ekintza Parte hartzailearen Ikerketa metodologiaren arabera, lan prozesu osoa gidatu duena, informazio guztia sistematizatu ondoren, beste eztabaida-talde berri batzuk egin dira gazte autoktono eta migratzaileekin, ondorioak kontrastatu eta, aldi berean, aurre egiteko estratikei buruz lan egiteko eta **gazte migratzaileei zuzendutako aurreiritzi, estereotipo eta zurrumurruen aurrean dauden esperientzien katalogo hau sortzeko, material eta dinamika praktikoek bilduma ere biltzen dituen.**

Horrela, parte-hartze taldeen fase horretan gazteek hainbat baliabide eta estrategia proposatu zituzten proiektua zabaltzeko. Aipatzekoa da proposamen guztiak mezu laburraren ideian oso bideratuta daudela, irudian oso zentratuta, eduki digitalari lehentasuna emanez.

Eduki digitalak hainbat ezaugarri bereizgarri ditu, beste eduki mota batzuetatik bereizten dutenak. Eduki digitala formatu elektronikoa aurkitzen da, eta horrek esan nahi du artxibo digitaletan aurkezten dela, hala nola testuan, irudietan, audioan, bideoan edo elementu horien konbinazioetan, esperientzia aberatsagoa eta osoagoa emateko. Horrek erraztu egiten du gailu elektronikoen bidez banatzea eta eskuratzea.

Jarraian, gazteek proposatutako estrategia, jarduera eta ekintzen zerrenda bat dago atxikitua::

Sare sozialak honakohauetan erabiltzea

- ▶ Arrazismoa eta antirrazismoaz Tik-Tok-ak egin
- ▶ YouTubera bideoak igo
- ▶ Herralde eta pertsoez eduki positiboa argitaratzea
- ▶ Film labur bat egin eta sare sozialetan argitaratu

Dibulgazioa hainbat hedabidetan

- ▶ Gure eguneroko bizitzako produktu oso ohikoetan kartelak jarri
- ▶ Autobusetan, autobusaren pantailetan, pilaketa-ekitaldiak kartelak jarri
- ▶ Mezua online dendetan erantsi

Populaziorako mekanismo zuzenak

- ▶ Gaiari buruzko hitzaldiak egin
- ▶ Kalera irten hitz egitera
- ▶ Kultura askok bat egiten duten espazioak sortzea
- ▶ Etnia ezberdinetako taldeak aldatzea

Talde guztietan eztabaidatu da etorkinen kolektiboaren **inguruko estereotipoak eta zurrumurruak apurtzen lagunduko duten tresnak sortzeko beharraz**. Ulertuz, kultura ezberdinetako pertsonekin elkarreraginez, estereotipoak galdetzearen eta saihestearen arteko oreka ez dagoela ondo zehaztuta. Gai horiei heltzean, bertako gazteentzat dituzten zailtasunek kulturari dagokionez eskumena duen komunikazioaren beharra azpimarratzen dute, komunitateen artean elkarrizketa irekia eta errespetuzkoa sustatzearen garrantzia azpimarratuz.

Hori dela eta, hezkuntzak eta prestakuntzak funtsezko zeregina betetzen dute gazteen integrazioan. Katalogo hau kokatzen duen proiektuaren garapenean zehar, agerian geratu da hezkuntza programa berriak garatu behar direla, beren nortasunari eta kide izateari dagokienez aurre egin beharreko erronka espezifikoak aurre egiteko.

Eta hautemandako premia horretatik sortzen da pentsamendu kritikoa sortzea bilatzen duten jardura eta dinamiken katalogo hau, baita ezberdinen arteko hurbilketa handiagoa ere.

Dinamizaziorako aholkuak

- ▶ Proposatutako jarduerak ez dira zurrunik, taldearen ezaugarrietara egokitu daitezke.
- ▶ Espazio zabal eta garden batek giro erosoagoa eskaini dezake eta jardueren garapena erraztuko du.
- ▶ Proposamen honetan, eta oro har, kulturen arteko hezkuntzan, garrantzitsuena prozesua ekintza puntualen gainetik egitea da. Horregatik, proposamen hau praktikan jartzeko unean uneko jarduerak egin beharrean, hezkuntza-ibilbide bat diseinatzea proposatzen dugu (edukien eta jardueren ordena eta edukien eta jardueren ordena, saioen maiztasuna, iraupena zehaztuz). Gainera, saioen artean ikasleek beren ondorioak eta gogoetak garatu ahal izango dituzte.
- ▶ Pertsona bakoitzari arreta ematea eta saioetan zehar sor daitezkeen emozio indartsuak kontuan hartzea, izan ere, jarduera eta gai batzuek egoera pertsonalak eta familiarrak uki ditzakete.
- ▶ Jarduerak aurrera eraman aurretik, garrantzitsua da klima eroso eta talde-kohesioa sortzen duten jarduerak planteatzea, gazteentzat eta saioa dinamitzen duen pertsonarentzat beroketa gisa balio dezake.
- ▶ Era berean, gomendagarria da denbora hartzea saioa jardueren ondoren ixteko, hausnarketa kritiko baten bidez, ikasleen sormena eta kritika piztuko dituen itzulera bat egin daiteke.
- ▶ Eztabaida sor dezaketen gaiei buruz lan egiten den neurrian, taldean sor daitezkeen gatazka eta eztabaidetarako prest egotea.
- ▶ Gazteen eta nerabeen agentzia politiko eta soziala ezagutzea eta justizia sozialeko eguneroko konpromisoak hartzea gonbidatzea.

01

Kide izatearen sentimendua

Kide izatearen sentimendua pertsona batek talde, komunitate, antolaketa edo leku bateko kide izatean sentitzen duen **lotura emozional eta psikologikoari dagokio.**

Kide izatearen sentimenduaren funtsezko ezaugarri batzuk honako hauek dira: identifikazioa, onarpena, konexio emozionala, gizarte laguntza eta parte hartze aktiboa, dela jardueretan parte hartuz, ideiak ekarriz edo helburu komunetan lagunduz.

Aipatzekoa da **kide izatearen sentimendua garrantzitsua dela pertsonen ongizate psikologiko eta emozionalerako**, bizitzan lotura eta esanahia ematen baitu. Pertsonen arteko harremanen autoestimuan, motibazioan eta kalitatean eragina izan dezake, sentimendu horren gabeziak bakardadea, alienazioa edo gizarte-deskonexioa eragin baitezake.

Aipatutako eztabaida-taldeetan lortutako emaitzek erakusten dutenez, harrera herrian egoteko nahi partekatua oso lotuta dago hemen bizitza esanguratsu bat eraikitzearekin, eta, hala ere, behin eta berriz nabarmentzen da euskal gizarteko kide ez izatearen sentimendua.

Batzuetan ez izatearen sentimendu hori jatorrizko gizartera ere agertzen da, eta horrek migrazioaren berezko ondorio den **bikoiztasun identitarioa** sortzen du, kontatutako esperientzietan behin eta berriz agertzen dena. Gazteek inorena ez den lurrean sentitzen direla adierazten dute, jatorrizko kulturaren eta tokiko kulturaren artean biziz, inon izan gabe.

Hala ere, gehienbat, gurasoen jatorrizko herrialdearekiko kide izateko edo herrialdearekiko identifikazio nahi dual hori sortzen da, normalean gizartetik datorren benetakotasunari eta kide izatearen zentzuari buruzko zalantza bat agertzen denean.

Sentimendu erreaktibo samarrak direla esan genezake, harrera gizarteko kide izatea aurreiritzi, estereotipo edota zurrumurru gisa zalantzan jartzen denean. Hala ere, kontuan izan behar da bikoiztasun hori gazte horiek familia barrutik eta beren sareetatik bizi dutela, gurasoen jatorrizko herrialdeko taldeekin, eta, beraz, modu naturalean bizi den elementua dela, eta migrazio nortasunaren konplexutasunaren isla dela, prozesu dinamiko, jariakor eta multifazetiko baten bidez eraikitzen da.

JARDUERA

Kidetasunaren mapa

Adina

14-20 urte

Iraupena

20 minutu

Helburuak

- ▶ Kide izatearen zentzuari eta nortasun pertsonalari buruzko hausnarketa sustatzea.
- ▶ Enpatia sustatzea, migratzaileen eta ez migratzaileen esperientziak kontuan hartuta.
- ▶ Hainbat gizarte-testuingurutako kide izateari buruzko esperientziak eta ikuspuntuak partekatzeko gune segurua ematea.
- ▶ Elkarlana eta talde lana sustatzea, kide izatearen mapa sortu eta aurkeztean.

Garapena

1. Gazteei talde txikietan banatuko zaie eta materialak emango zaizkie. “Jabetza-mapa” bat sortzeko eskatuko zaie, beraientzat izateak zer esan nahi duen eta onartuak edo baztertuak diren ingurune batean daudenean nola sentitzen diren adierazten duten irudiak eta hitzak erabiliz.
2. Parte hartzaileak animatuak izango dira pertsona migratzaileak eta ez migratzaileak testuinguru ezberdinetan nola senti daitezkeen hausnartzera.
3. Taldean 15 minutuz lan egin ondoren, talde bakoitzak bere mapa aurkeztuko die gainerako taldeei, eta bere interpretazioen arteko antzekotasunak eta desberdintasunak eztabaidatuko ditu.

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zein irudi edo hitz aukeratu zenuten kide izatearen zentzua irudikatzeko?
- ▶ Zer erronka dituzu pertsona migratzaileek komunitate baten parte sentitzeko?
- ▶ Nola lagundu diezaguke pertsona migratzaileei kide izatea eta onartzea bilatzea?
- ▶ Nola sentitzen zara taldeko kide izateari buruzko zure ideiak eta esperientziak partekatzean?

JARDUERA

Partekatzeko zirkulua

Adina

14-20 urte

Helburuak

- ▶ Gazteen arteko komunikazio irekia eta esperientzien elkartrukea erraztea.
- ▶ Ulermena eta enpatia sustatzea, besteen kide izatearen eta baztertearen esperientziak entzutean.
- ▶ Kidetasun- eta bazterketa-sentimenduei buruzko auto-hausnarketa sustatzea.
- ▶ Komunitate-zentzua eta parte-hartzaileen artean laguntza sustatzea.

Iraupena

20 minutu

Garapena

1. Taldea zirkulu batean eseriko da eta partekatzeko jarduera batean parte hartuko dutela azalduko zaie.
2. Hasteko, galdera bat botako da: “Zer esan nahi du zuretzat talde baten parte sentitzeak?” edo “Inoiz sentitu al zara baztertuta?”. Parte-hartzaile bakoitzak bere pentsamenduak eta esperientziak partekatzeko aukera izango du, edo, besterik gabe, nahiago badute soilik entzuteko aukera.
3. Garrantzitsua da errespetu eta enpatia giroa sortzea. Guztiek partekatzeko aukera izan ondoren, eztabaida labur bat gidatu da, esperientzia horiek egungo gizartean migratzaileak eta ez migratzaileak izatearekin nola lotzen diren jakiteko.

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zer emozio sortu ziren besteen esperientziak entzuten zentun bitartean?
- ▶ Partekatutako istorioren batekin identifikatzen al zara? Zergatik?
- ▶ Nola uste duzu eragiten dutela gure esperientziek munduaz eta geure buruaz dugun pertzepzioan?
- ▶ Zein ekintza har ditzakegu gure erkidegoan kidetasun inklusiboa sustatzeko?
- ▶ Zer ikasi zenuen zeure buruaz partekatzeko jarduera honetan?

JARDUERA

Kide izatearen collagea

Adina

14-20 urte

Helburuak

- ▶ Kide izatearen sentimenduaren dimentsioak bisualki adieraztea.
- ▶ Komunitate baten parte sentiarazten gaituzten lotura emozional eta kulturelei buruz hausnartzea.
- ▶ Sormena eta auto-adierazpena sustatzea

Iraupena

20 minutu

Garapena

1. Bakoitzari collage bat sortzea eskatuko zaio, zeinetan kide izatea zer den adierazi beharko dutena.
2. Parte-hartzailei mozteko materialak emango zaizkie eta haiekin lotura duten hitzak eta irudiak hautatzera animatuko zaie.
3. Collageak osatu ondoren, parte-hartzaileak gonbidatuak izango dira euren sorkuntzak taldearekin partekatzen eta azaltzen.
4. Eztabaida bat erraztuko da, kide izatearen sentimendua gure bizitzetan ager daitekeen moduei buruz.

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zer elementu sartu dituzu zure collage-an eta zergatik dira garrantzitsuak zuretzat?
- ▶ Nola sentiarazten zaituzte elementu horiek kide izateari dagokionez?
- ▶ Zer ikas dezakegu besteek kide izatearen sentimenduari buruz egiten dituzten irudikapenetatik?

Materialak

Aldizkariak, egunkariak edo mozteko bestelako materialak

Kartulina edo paper handia

Pegamentua

Errotuladoreak

JARDUERA

Kide diren istorioen zirkuluak

Adina

14-20 urte

Helburuak

- ▶ Kide izatearen sentimenduarekin lotutako esperientzia pertsonalak partekatzea.
- ▶ Gure kide izatearen esperientziak antzekoak edo desberdinak izan daitezkeela pentsatzea.
- ▶ Enpatia eta kulturen arteko ulermena sustatzea.

Iraupena

20 minutu

Garapena

1. Parte-hartzaile bakoitzari gonbita egingo zaio komunitate edo talde batekin lotura berezia izan zuten une baten inguruko istorio pertsonal bat partekatzeko.
2. Parte-hartzaile batek bere historia partekatu ondoren, gainerako parte-hartzaileen iruzkin eta galderetarako tartea zabalduko da.
3. Prozesuak aurrera jarraituko da parte-hartzaile guztiek partekatzeko aukera izan arte.
4. Pertinentzia-sentimendua gure bizitzetan agertzeko moduei buruzko eztabaida erraztuko da.

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zein elementu komun aurkitu dituzu partekatutako istorioetan?
- ▶ Nola erakuts dezakete kide izateko esperientziak besteekiko gure harremanetan eragina izatea?
- ▶ Zer ikas dezakegu besteengandik kide izatearen sentimenduari buruz?

Materialak

Parte-hartzaile guztientzat zirkuluan jarritako aukiak

Papera eta boligrafoak, nahi izanez gero oharrak hartzeko

JARDUERA

Kidetasunaren zuhaitza

Adina

14-20 urte

Helburuak

- ▶ Nortasunaren dimentsioak eta kide izatearen sentimendua aztertzea.
- ▶ Parte-hartzaileen komunitate anitzei buruz gogoeta egitea.
- ▶ Aniztasunaren eta inklusioaren balioespina sustatzea

Iraupena

20 minutu

Garapena

1. Parte-hartzaile bakoitzari zuhaitz handi bat marraz dezala eskatuko zaio, adar eta hosto askorekin.
2. Zuhaitzaren hosto bakoitzean parte-hartzen duten talde bat idaztera animatuko zaie (familia, lagunak, eskola, kirol taldeak, talde ludikoak, etab.).
3. Zuhaitzak osatu ondoren, parte-hartzaileei euren irudiak taldearekin partekatzeko eta azaltzeko gonbita egingo zaie.
4. Hainbat komunitateren parte sentitzearen garrantziari buruzko eztabaida bat erraztuko da, eta horiek kide izatearen sentimenduari nola laguntzen dioten.

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zein komunitate dira garrantzitsuenak zuretzat eta zergatik?
- ▶ Nola sentiarazten zaituzte komunitate hauek kide izateari dagokionez?
- ▶ Zer ikas dezakegu besteen esperientzietatik kide izatearen sentimenduari buruz?

Materialak

Paper handia edo kartulina

Errotuladoreak

Itsaskina

Parte-hartzaileen komunitateak ordezkatzeko dituzten argazkiak edo irudiak

02

Parte hartzean
edota **migrazioan**
oinarritutako identitatea

Parte hartzean eta migrazioan oinarritutako identitateak zera dio: pertsonak nola eraikitzen duten beren burua **gizarte talde jakin bateko afiliazioari** dagokionez edo migrazio esperientzien bidez.

Identitate horrek hainbat faktoreren eragina izan dezake, hala nola, kultura, nazionalitatea, etnizitatea, erlijioa eta migrazio historia pertsonala. Ildo horretan, talde bateko kide izatearen sentsazioa identitate-alderdi desberdinetan oinarritzen da, besteak beste, **kultura nortasuna** nabarmentzen da, kultura talde jakin baten tradizio, balio eta adierazpen artistikoekin lotura eginez eratzten dena. Era berean, **nazio bateko afiliazioa**, nortasunaren osagai garrantzitsua izan daitekeena, pertsonak beren jatorrizko herrialdearekin edo adopziozko herrialdearekin gogor identifika daitezkeelako.

Migrazio esperientziari dagokionez, pertsona migratzaileek nortasun berezia garatu dezakete, herrialde batetik bestera mugitzeko esperientzian oinarritua, eta, besteak beste, kultura berrietara egokitzea eta hizkuntza oztopoei aurre egitea bezalako erronkei aurre egin ahal izango diete. **Nortasun hibridoa esperimentatu dezakete, beren jatorrizko kulturako elementuak eta lekuz aldatu diren lekuaren kultura biltzen dituen nortasun hibridoa.** Pertsona batzuek dilemak izan ditzakete zein taldetakoak diren eta nola adiskidetu beren nortasunaren hainbat alderdiri buruz. Nortasuna denboran zehar alda daiteke, pertsonak egoera, leku eta komunitate berrietara egokitzen diren heinean. Migratzen duten pertsonak sarritan negoziatu behar dute beren kultura nortasuna harrera gizartean integratzeko, eta horrek eragina izan dezake beren burua nola ikusten duten ikusteko.

Laburbilduz, **parte hartzean eta migrazioan oinarritutako identitatea konplexua eta askotarikoa da**, faktore sozial, kultural eta pertsonalek eragiten dutena. Norbanako bakoitzak bere identitatea modu bakarrean esperimentatu eta adieraz dezake, bere testuinguruaren eta esperientzia espezifikoaren arabera.

Nolanahi ere, aberastasun edo abantaila hori konprometituta ikusten da eta zalantzan jartzen da kolektiboari edo, oro har, pertsona migratzaileei lotutako aurreiritzi, estereotipo eta zurrumurruei buruz hitz egiten denean. Hori paradoxikoagoa da hemen jaiotakoen kasuan, pertsona migratzaileekin identifikazio bat ikusten dutelako, nahiz eta kasu batzuetan ez duten inoiz migrazioerik egin. Beste batzuetan, guztiz kontrakoa, aurreiritziez, estereotipoez eta zurrumurruez hitz egiten dute, beraietatik kanpokoak diren bezala, eta” beste batzuk” dira horiek pairatzen dituztenak. Batzuetan ikusten dugu identitateak, kide-tasun sentimenduari dagokionez, pendulu gisa jokatzen duela, non batzuetan identitate migratzailearekin identifikazio handia sentitzen duten, eta beste batzuetan beste aldean, errealitate horretatik kanpokoak direla sentitzen dute, bertakotzat identifikatuz.

JARDUERA

Kultura arteko nortasunaren zuhaitza

Adina

14-20 urte

Helburuak

- ▶ Parte hartzaileen nortasun migratzaileei eta ez migratzaileei buruzko hausnarketa sustatzea.
- ▶ Kultura nortasunen elkarretaratzea ulertzea sustatzea, kide izatearen eta marjinazioaren zentzua eratzean.
- ▶ Kulturen arteko esperientziak partekatzeko eta migratzaileen eta ez migratzaileen arteko enpatia sustatzeko espazioa ematea.

Iraupena

30 minutu

Garapena

1. Parte hartzaile bakoitzari orri bat eta koloretako arkatzak emango zaizkio.
2. Gazteei orrian zuhaitz bat marraztea eta sustraietan beren izenak idazteko eskatuko zaie.
3. Zuhaitzaren adarretan, partaiden diren identitate ezberdinak idatzi beharko dituzte, kultura, etnari, hizkuntza eta abar barne.
4. Ondoren, zuhaitzaren hostoak kolore ezberdinez koloreztatu beharko dituzte, nortasun horiekin lotutako sentimenduak irudikatuz, identitate migratzaileak zein migratzaileak ez direnak kontuan hartuta.
5. Behin osatuta, zuhaitzak taldearekin partekatzera gonbidatuko zaie, eta kulturen arteko nortasunaren eta kideotasun edo marjinazioaren arteko loturei buruz hausnartzera.

Hausnarketarako galderak

- ▶ Nola lotzen dira zure identitate migratzaileak eta ez migratzaileak zure kide izatearen zentzuarekin?
- ▶ Zer erronka dituzu kultur identitate ezberdinen artean nabigatzeak?
- ▶ Nola eragiten dute zure migrazio esperientziak zu zeu eta besteak hautematen dituzun moduan?
- ▶ Zein estrategia erabiltzen dituzu kultura arteko identitatean oinarritutako migrazioan ekiteko?
- ▶ Nola lagun dezakezu kultura aniztasuna ospatuko duten komunitate inklusiboagoak sortzen?

Materialak

Orriak

boligrafoak

JARDUERA

Istorio partekatuen zirkulua

Adina

14-20 urte

Helburuak

- ▶ Kultura arteko nortasunarekin eta kide izatearekin edo marjinazioarekin zerikusia duten esperientzia pertsonalak trukatzeko erraztea.
- ▶ Enpatia sustatzea besteen istorioak eta ikuspegiak entzutean.
- ▶ Kultura nortasunen arteko kideetasun eta migrazio esperientzien antzekotasun eta desberdintasunei buruzko hausnarketa bultzatzea.
- ▶ Elkar ulertzean eta kulturen arteko esperientziekin errespetuan oinarritutako komunitate-zentzua sortzea.

Iraupena

30 minutu

Garapena

1. Parte hartzaileek zirkulu bat osatuko dute eta objektu sinboliko bat emango zaie.
2. Pertsona bakoitzak aukera izango duela objektuari eusteko eta kultura arteko nortasunarekin eta kide izatearen edo migrazioaren zentzuarekin lotutako esperientzia pertsonala partekatzeko.
3. Partekatu ondoren, pertsonak beste norbaiti pasatuko dio objektua zirkuluan.
4. Prozesuak aurrera jarraituko du parte hartzaile guztiek partekatzeko aukera izan arte.
5. Ariketa amaitzeko, taldekako eztabaida bat egingo da, partekatutako istorioetan partekatutako antzekotasun, desberdintasun eta emozioei buruz.

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zein patroi edo gai komun ikusi dituzu partekatutako istorioetan?
- ▶ Nola erlazionatzen dira norbanakoen esperientziak talde mailako kide izatearen eta migrazioaren esperientziekin?
- ▶ Zer emozio sortu dira ariketan zehar? Zergatik?
- ▶ Zer ikasi duzu lehen kontuan hartu ez dituzun besteen esperientziei buruz?
Nola erabil ditzakegu istorio hauek gure komunitateetan ulermena eta
▶ enpatia sustatzeko?

JARDUERA

Enpatia aurretik

Adina

14-20 urte

Iraupena

30 minutu

Helburuak

- ▶ Migratzaileen eta ez migratzaileen arteko lankidetzeta eta elkarrizketa erraztea kulturen arteko egoerak aztertzeko.
- ▶ Enpatia gauzatzearen bidez besteen ikuspegiak eta esperientziak ulertzea sustatzea.
- ▶ Estrategia eraginkorren identifikazioa sustatzea, kultura arteko marjinazioa jasaten duten pertsonetako enpatia erakusteko.
- ▶ Kulturen arteko marjinazioari ekiteko tresna praktikokoak ematea eta komunitatean sartzea sustatzea

Garapena

1. Parte hartzaileak bikoteka banatuko dira, eta bikote bakoitzak pertsona migratzaile bat eta autoktonoa den bat izango dituela ziurtatuko da.
2. Bikote bakoitzari kulturen arteko esperientziekin lotutako eszenatoki bat esleituko zaio, hala nola ingurune berri batera egokitzea, nazionalitatean oinarritutako diskriminazioa, etab.
3. Bikote bakoitzak agertoki hori esperimentatzen duen pertsona bat nola sentituko litzatekeen eta pertsona horrenganako enpatia nola erakutsiko luketen eztabaidatu beharko du, bi ikuspegi migratzaileak eta ez migratzaileak kontuan hartuta.
4. Minutu batzuetako eztabaidaren ostean, bikoteek euren ideiak partekatuko dituzte taldearekin.
5. Talde eztabaida erraztuko da, kultura arteko testuinguruetan migratzaileen eta ez migratzaileen arteko enpatia erakusteko modu desberdinei buruz.

Hausnarketarako galderak

- ▶ Nola sentitu zinen beste pertsona baten marjinazio esperientziak imajinatzean?
- ▶ Zein ekintza espezifiko har ditzakezu diskriminazioa edo bazterketa jasaten dutenentzako enpatia erakusteko?
- ▶ Zein dira pertsonalki esperimentatu ez dituzun marjinazio esperientzieko enpatia erakusteko erronkak?
- ▶ Nola uste duzu enpatia ekintza horiek ingurune inklusiboagoa eta ulerkorragoa sortzen lagun dezaketela?
- ▶ Zer egin dezakegu komunitate gisa identitatean oinarritutako marjinazioari aurre egiteko eta prebenitzeko?

JARDUERA

Nortasunen mapa

Adina

14-20 urte

Helburuak

- ▶ Taldean kultura eta migrazio nortasunen aniztasuna aztertzea.
- ▶ Migrazioak nortasun pertsonalean nola eragin dezakeen hausnartzea.
- ▶ Kulturen arteko errespetua eta ulermena sustatzea.

Iraupena

20 minutu

Garapena

1. Parte hartzaile bakoitzari orri handi bat eta marrazteko eta ebakitzeko material ugari emango zaio.
2. Nortasun pertsonalen “mapa” bat sortzea eskatuko zaie, beren nortasun kulturalaren eta migrazioaren alderdi ezberdinak bisualki irudikatzeko.
3. Mapak osatu ondoren, parte hartzaileei euren sorkuntzak taldearekin partekatzeko eta azaltzeko gonbita egingo zaie.
4. Gomendagarria da parte hartzaileen migrazio eta kultura esperientzietan antzekotasunei eta desberdintasunei buruzko eztabaida bat erraztea.

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zure kultura eta migrazio nortasunaren zein alderdi dira garrantzitsuagoak zuretzat?
- ▶ Nola eragin du migrazioak zure nortasun zentzuan?
- ▶ Zer ikas dezakegu besteek migrazioari eta identitateari buruz dituzten esperientzietatik?

Materialak

Paper handia edo kartulina

Koloretako errotulagailuak

Itsaskina

Guraizeak

Aldizkariak, egunkariak
edo ebakitzeko bestelako
materialak

JARDUERA

Objektu sinbolikoen kutxa

Adina

14-20 urte

Helburuak

- ▶ Parte hartzaile bakoitzaren kultura eta migrazio nortasuna adierazten duten objektuak eta sinboloak aztertzea.
- ▶ Objektu horien garrantzi emozional eta kulturalaz hausnartzea.
- ▶ Kulturen arteko elkar trukea eta enpatia sustatzea.

Iraupena

20 minutu

Garapena

1. Parte hartzaile bakoitzari bere kutxa edo poltsa bere nortasun kulturala eta migratzailea ordezkatzeko objektuekin betetzeko gonbita egingo zaio.
2. Kutxak osatu ondoren, truke bat antolatuko da, parte hartzaileek aukeratutako objektuak partekatzeko eta azaltzeko.
3. Objektu horiek nortasun pertsonala eta kulturala eraikitzean duten garrantziari buruzko eztabaida bat erraztuko da.
4. Galderak egitera eta besteen objektu eta esperientzietan benetako interesa erakustera animatuko zaie

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zergatik aukeratu dituzu objektu horiek zure nortasuna irudikatzeko?
- ▶ Nola sentiarazten zaituzte objektu horiek zure kultura jatorriari eta zure migrazio esperientziari dagokienez?
- ▶ Zer ikas dezakegu besteen objektu eta esperientzietatik migrazioari eta identitateari buruz?

Materialak

Parte hartzaile bakoitzarentzako kutxa txikiak edo poltsak

Papera eta boligrafoak

Partekatzeko objektu txikien aukeraketa bat (adibidez, argazkiak, kultur sinboloak, lekuen oroitzapenak, etab.)

03

Estereotipoak eta aurreiritziak

Estereotipoak eta aurreiritziak fenomeno kognitiboak eta sozialak dira, eta eragina izan dezakete beste pertsona eta talde batzuekin ditugun harremanetan..

Estereotipoak sinplifikatutako eta orokortutako sinesmenak dira, pertsona talde baten ezaugarri, portaera edo ezaugarriei buruz. Horiek positiboak, negatiboak edo neutroak izan daitezke. Estereotipoek talde baten barruan aniztasuna sinplifikatzeko joera dute, banakako ezberdintasunak alde batera utziz eta kide guztiek ezaugarri jakin batzuk dituztela onartuz.

Aurreiritziak jarrera emozionalak edo ebaluatibo positiboak edo negatiboak dira estereotipoetan oinarritutako pertsona talde batekiko. Horiek, eragina izan dezakete talde horretako norbanakoekiko gure pertzepzio, erabaki eta jokabideetan. Aurreiritziak kontzienteak edo inkontzienteak izan daitezke, eta sarritan esperientzia pertsonaletan, sozializazioan edo kultura eraginean errotuta daude.

Estereotipoen eta Aurreiritzien arteko harremanari dagokionez; estereotipoek aurreiritziak elikatu ditzakete, talde bati buruzko sineskizun sinplifikatuek talde horren aurkako jarrera aurreiritzitsuak sor baititzake. Hala ere, garrantzitsua da aipatzea estereotipoak edukitzeak ez duela beti aurreiritzirik izaten, eta alderantziz. Pertsonak estereotipoen jakitun izan daitezke, baina beren jarrera eta jokabideetan eraginik ez izateko ahaleginak egin ditzakete.

Estereotipoek eta aurreiritziek diskriminazioa eta gizarte-injustizia bultzatzen lagun dezakete. Pertsonen arteko interakzioek, enplegu erabakiek, hezkuntza aukerak eskuratzeak eta eguneroko bizitzako beste alderdi batzuek eragin dezakete.

Horregatik, funtsezkoa da fenomeno horiek aitortzea eta lantzea, gizarte justuagoa eta inklusiboagoa sustatzeko. Hezkuntza, kontzientzia eta enpatiaren sustapena funtsezko tresnak dira estereotipoei eta aurreiritziei aurre egiteko.

JARDUERA

Galderak

Adina

12-20 urte

Helburuak

- ▶ Zurrumurruek ezagutzea, ezkututzen dutena, eta horri aurre egiteko komunikazio estrategiak eskuratzea.

Iraupena

30 minutu

Garapena

1. Taldeko pertsona bati eskatuko zaio berarentzat egia den baieztapen bat adieraz dezala, kolektibo edo pertsona batzuen inguruan: _____ guztiak _____ dira”.
2. Pertsona batzuek esaldi horiekin bat egiten ez badute, egiten duen norbaiten paperean jartzeko eskatzen da. Gainerako pertsonak material honen sarreran jasotako esaldietako batzuekin esperimendatuko dute.
3. Talde txikiak sortzen dira eta esaldi bat edo bi idazten dira, honako hauetarako balio dutenak:
 - ▶ Hitz egiten den pertsonaren emozioak entzun eta errespetatzea. Hitz eta keinu propio eta naturalekin modu kongruentean egiten da. Emozioarekin konektatzen da eta interesa agertzen da.
 - ▶ Zurrumurruek atzean dagoen beharra entzun. Ulertzea ez da justifikatzea. Zurrumurruek atzean, babestu nahi den zerbait baliotsua dago. Bada zerbait, antzeko beharrezana dagoelako ulertzen dena. Zubi horretatik, erabiltzen den moduan eta beste pertsona batzuk erantzule egiten hasi daitezke.
 - ▶ Norberaren iritziak errespetatzea eta mugak jartzea. Testuinguruak ahalbidetzen badu, zaurgarritasun apur bat erakutsi daiteke.
 - ▶ Honelako esaldiak balio dute: “Zuk esaten duzunak eta nola esaten duzun, hunkitu egiten nau. Zure ikuspegia da”.
 - ▶ Zalantza iradoki. Zalantzaren hazia kentzeko eta ereiteko asmoa duten elkarrizketak estrategia ona dira.

JARDUERA

Galderak

Garapena

4. Zurrumurru bat adierazteko rolean dagoen pertsona, gainerako lankideek esaten dizkioten esaldiei kasu egingo die. Nolabait erreakzionatzen badu, egin dezake. Bestela, ondo edo gaizki sentitzen den, taldetik gertuago edo urrunago sentitzen den konpartitu dezake.
5. Zurrumurru bat duen pertsonak esaldiak entzuten ditu eta nola esertzen duten arreta jartzen du.
6. Zein da zure erreakzioa? Nola eragiten diote? Pertsona horrekin galdetzen eta elkarrekin harremanetan jartzen diren pertsonak ere, beren esaldiek haietan durundi egiten dute. Zein esaldik eragin du haserrea? Zer pentsamendu piztu dira une horretan?

Hausnarketarako galderak

- ▶ Errespetua izan al duzue tratuan?
- ▶ Zein esaldi izan dira eragin handiena izan dutenak?
- ▶ Zertan bereizten ziren gainerakoengandik?
- ▶ Zerk uzten zien hurbiltzen edo zabaltzen?

Materialak

Papera

Boligrafoa

JARDUERA

Adierazpen askatasuna ezagutuz

Adina

14-20 urte

Helburuak

- ▶ Diskriminazio kasuetan, adierazpen askatasunaz eta tolerantzia lerroaz hausnartzea eta eztabaidatzea.
- ▶ Gorrotozko diskurtsoei buruz gogoeta egitea.

Iraupena

20 minutu

Garapena

1. Taldeko kideak lerro batean jarriko dira. Lerroaren muturrek akordio maila ordezkatzeko dute, bata “erabat ados” eta bestea “erabat desadostasunean”.
2. Esaldi batzuk irakurriko dira eta horietako bakoitzeko ikasleek lerroan jarri eta beren iritzia adierazi beharko dute.
3. Esaldien adibideak:
 - ▶ Jendeak pentsatzen duena esatea baimenduta egon beharko luke
 - ▶ Hitz batzuk hain dira iraingarriak, non ez liratekeen inoiz erabili behar
 - ▶ Ondo dago norbaitek hitz ofentsiba bat erabiltzea bere burua deskribatzeko
 - ▶ Onargarria da norbaiten jatorria, erlijioa, kultura edo larru kolorea umorea egiteko erabiltzea
 - ▶ Pribatuan zerbait iraingarria esatea onargarria da, baina ez jendaurrean
 - ▶ Ondo dago hitz eta esamolde iraingarri eta gorrotagarriei buruz hitz egitea, zalantzan jartzeko eta desagerrarazteko.
4. Pertsona bakoitzak errespetuz argudiatuko du esaldi bakoitzaren ondoren hartutako jarrera eta dagokion posizionamendua

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zer da adierazpen askatasuna? Zein da adierazpen askatasuna onartu eta gorroto-diskurtsoak prebenitzearen arteko muga?
- ▶ Ba al dugu eskubiderik gure iritzia adierazteko, nahiz eta beste pertsona batzuk mindu?

JARDUERA

Aurreiritzien zintak

Adina

14-20 urte

Helburuak

- ▶ Estereotipoek komunikazioan nola eragiten duten aztertzea.
- ▶ Pertsona batek kolektibo baten edo beste pertsona baten inguruan sortzen duen irudiak (eta egozten zaizkion ezaugarriek) harremanak nola ezartzen diren ulertzea.

Iraupena

30 minutu

Garapena

1. Hainbat estereotiporekin buruan jartzeko zintak prestatuko dira: “marokoar gaztea”, “euskalduna”, “ijittoa”, “pertsona beltza”, “latindarra” etab.
2. Zintak bekokiaren parean jarriko dira, jartzen dituen pertsonak ikusi gabe.
3. Pertsona guztiek zintak jarrita dituztenean, eztabaidatu beharreko gai bat proposatuko da. Bakoitzak beste pertsonak tratatuko ditu, eztabaidan zehar, bekokian ikusten duen estereotipoak berarentzat esan nahi duenaren arabera. Ez da argi eta garbi esan behar zer jartzen duen, baizik eta pertsona hori “etiketa” horri erantzungo liokeen pertsona baten ideiarekin tratatzea.
4. Galdera botako da: Zein uste duzue zuen pertsonaia zela? Nola sentitu zarete? Zuen portaeran eraginik izan al du gainerakoa zuekin harremanetan jartzeko moduak? Zuei tratatzeko moduan?

Hausnarketarako galderak

- ▶ Nola eragiten dio komunikazioari norbaiten lehen irudiak? Edo ematen dizutena?
- ▶ Nola sentitu zarete?
- ▶ Berdin baloratzen al da mundu guztiaren hitza?

Materialak

Paperak

Errotulagailuak

Zinta edo zeloak

JARDUERA

Estereotipoak deseraikitzen

Adina

14-20 urte

Helburuak

- ▶ Hainbat talde etnikorekin lotutako estereotipo komunak identifikatzea.
- ▶ Estereotipoek gizartean eta pertsonen arteko harremanetan duten eraginaz gogoeta egitea.
- ▶ Kultura ezberdinetako pertsonetikiko errespetua eta enpatia sustatzea.

Iraupena

20 minutu

Garapena

1. Parte hartzaileak migratzaileen eta ez migratzaileen talde mistoetan banatuko dira, egoerak ahalbidetzen badu.
2. Talde bakoitzari talde étniko ezberdinekin lotutako estereotipo komunak zerrenda bat emango zaio.
3. Estereotipo bakoitza eztabaidatzeko eta aztertzeko eskatuko zaie, euren iritzi eta esperientzia pertsonalak partekatuz.
4. Ondoren, talde bakoitzari bere ondorioak aurkezteko gonbita egingo zaio.
5. Talde eztabaida bat emango da estereotipoek besteekiko gure pertzepzio eta jokabideetan nola eragin dezaketean jakiteko.

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zein estereotipo aurkitu dira ohikoenak?
- ▶ Nola eragin diezaiekete estereotipo horiek jasotzen dituzten pertsonari?
- ▶ Zer egin dezakegu gure gizartean estereotipoak desafiatzeko eta aldatzeko?

Materialak

Talde ekinekin lotutako estereotipoen zerrenda inprimatuak

Errotuladoreak edo markatzaileak

Papera eta boligrafoak oharrak hartzeko

JARDUERA

Egiaren zirkulua

Adina

14-20 urte

Helburuak

- ▶ Arrazismoari eta aurreiritziei buruzko eztabaidan zintzotasuna eta prestutasuna sustatzea.
- ▶ Gazte migratzaileen eta ez migratzaileen arteko elkarriketa sustatzea.
- ▶ Aurreiritziek gure eguneroko elkarrekintzari nola eragin diezaioketen hausnartzea.

Iraupena

20 minutu

Garapena

1. Parte hartzaile guztiek zirkulu bat osatuko dute eta errespetu eta konfidentzialtasun arauak ezarriko dira.
2. Arrazismoarekin eta estereotipoekin zerikusia duten galdera probokatzaileak planteatuko dira, hala nola, "Inoiz zure jatorri etikoagatik diskriminatuta sentitu zara?" edo "Zure inguruan arrazakeria ekintzak ikusi dituzu?" edo "Zure inguruan arrazakeria ekintzak ikusi dituzu?"
3. Euren esperientziak eta iritziak modu zintzo eta errespetutsuan partekatzerara gonbidatuko zaie.
4. Eztabaida irekia eskainiko da, parte hartzaileak animatuz esperientzia partekatuei erantzun eta komentatzera.
5. Jarduera amaitzeko, ideia nagusiak laburbilduko dira, eta elkarrekiko errespetuaren eta kulturen arteko ulermenaren garrantzia azpimarratuko da.

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zein esperientzia partekatuk eragin zaitu gehien jardueran zehar?
- ▶ Nola egin dezakegu lan elkarrekin gure komunitatean arrazakeriari eta aurreiritziei aurre egiteko?
- ▶ Zein urrats har ditzakegu banaka, geure aurreiritziez kontzienteago izateko eta besteekiko gure jarrerak aldatzeko?

Materialak

Galdera probokatzaileak idazteko taula edo arbel bat

Boligrafoak eta papera

Erlojua

04

Estereotipoei eta zurrumurruei aurre egiteko estrategiak

Estereotipoei eta zurrumurruei aurre egitea erronka bat izan daiteke, baina badira **estrategia eraginkorrak** egoera horiek maneiatzeko inplementa daitezkeenak.

Horri buruzko iradokizun batzuek ezagutzaren eta hezkuntzaren garrantziaz hitz egiten dute. Aurrez aurre dauden estereotipoak ikertu eta ulertzea litzateke helburua. Eta inguruko pertsonak estereotipoen atzean dagoen aniztasunari eta errealitateari buruz heztea.

Estereotipoak pertsonalki hausteko, **garrantzitsua da estereotipoei aurre egitea, norberaren portaeraren eta ekintzen bidez**. Hau da, estereotipoak kontraesaten dituzten trebetasunak eta ezaugarriak erakustea.

Illo horretan, gazte migratzaileek egoera horiei aurre egiteko hartutako estrategiek arrazismoari, diskriminazioari eta estereotipoei lotutako erronkei aurre egiteko erantzunen ikuspegi aberatsa ematen dute. Estrategia horiek etsipenetik hasi eta hezkuntzarako eta aurrez aurre jartzeko ekintzara igarotzeko beharrera doaz. Pertsona batzuek nabarmendu dute, halaber, testuinguruaren eta egoeraren arabera erantzun oso ezberdinak izan ditzaketela, hala nola barre egitea eta arintasunez hartzea edo egoerari amorrus aurre egitea.

Detektatzen ditugun estrategietako batzuk inkontzienteagoak dira, hala nola autobaieztapen positiboa, norberaren ezaugarriak aitortu eta balioesteari dagokionez, beren kultura-nortasunari lotutako lorpenak. Bere burua gogoratzea eta kanpoko estereotipoek zehaztu gabeko balio pertsonala ezagutu ahal izatea.

Beste oinarritzko alderdi bat **komunikazio asertiboa** da, pentsamenduak eta sentimenduak argi eta errespetuz adierazten saiatzea, baina irmoa da estereotipoei aurre egitean, konfrontatibo bihurtu gabe. Zentzu horretan, enpatia sustatzea da baliozkoa den beste estrategia bat, enpatia sortzeko esperientzia pertsonalak partekatuz. Beste batzuk bestearen lekuan jartzera gonbidatzen ditu, eta gauzak bere ikuspegitik ikustera.

Eta azkenik, garrantzitsua da gogoratzea estereotipoei eta zurrumurruei aurre egiteak denbora eta pazientzia dakartzatela. Horregatik, beharrezkoa da estrategia horiek egoeraren arabera egokitzeko erabiltzea eta beharrezko laguntza bilatze.

JARDUERA

Asociadas

Adina

14-20 urte

Helburuak

- ▶ Estereotipoetan oinarrituta beste pertsona edo kolektibo batzuei buruz eraikitzen den informazioaz kontzientzia hartzea.
- ▶ Zurrumurruek identifikatzea.

Iraupena

30 minutu

Garapena

1. 3 talde egingo dira. Lehenengoari hitz gako bat emango zaio, gainerako taldeek oraindik ezagutu behar ez dutena. Adibidez: "ijittoa". (Beste posible batzuk: etorkina, gizon beltza, emakume beltza,...). Taldeak hitz horri lotutako hitzetan pentsatu behar du. Denbora mugatua izango dute horretarako. Hitz hori hiru maila dituen diana baten erdian egongo da eta hitz hauek ondorengo zirkuluan idatziko dituzte (2. zirkulua, zentrotik hasita). Beste bi taldeek berdin eta modu paraleloan egiten dute lan antzeko beste hitz batekin.
2. Lehen taldeak egin dituen hitz multzoa bigarrenera pasako da baldintza batekin: ez dute jakingo zein den hitz gakoa (lehen zirkuluko hitza estaltzen da). Hitz-zerrenda hau irakurriz, taldeak beste bat idazten du azken zirkuluan (hirugarrena zentrotik kontaktzen hasita) aurrekoetan inspiratuta. Bigarren taldeak hirugarrenera pasa du bere lana, eta honek azkenera, eta lanean jarraituko dute.
3. Gako hitza deskubrituko da. Hirugarren taldeak gako hitzaren definizio bat sortzeko erronkari aurre egin beharko dio ("ijittoa"), dianan bildutako hitz guztiekin..

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zer gertatu da? Nolakoa da hirugarren taldeak egin duen definizioa? Zer esan nahi du? Zer aurkitu duzue?
- ▶ Nola urruntzen zaituztete edo hurbiltzen zaituztete kolektibo edo pertsona jakin batzuekin lotzen dituzuen atributuak? Nondik egiten duzue? Testuinguruagatik al da?

Materialak

Papera

Post-it

Arbela

Boligrafoak edo idazteko errotuladoreak

JARDUERA

Sinpletasunaren konplexutasuna

Adina

14-20 urte

Helburuak

- ▶ Informazioa transmititzen ari den ahala, informazioak jasaten dituen aldaketan jakitun izatea.

Iraupena

30 minutu

Garapena

1. Bost boluntario eskatuko dira, horietako bat gelan geratuko da eta gainerakoak aterako dira.
2. Dinamizatzen duen pertsonak istorio bat irakurriko dio lehen boluntarioari; ondoren, bigarren parte hartzailea gelan sartuko da eta horri esan beharko dio (oroitzen duena), hau hirugarrenari, eta horrela, 5 pertsonara iritsi arte. Azken pertsonak istorioa kontatuko du klasean.

“Amirak 21 urte ditu eta Aljerian jaio zen. Espainiara egindako bidaian, berak eta beste 43 pertsonak ez zuten ezkatarik izan ekaitzaren ondorioz. Azkenean, lehorrera iristea lortu zuten, eta han, zain, ehunka lagun zeuden botikak, janaria eta beste hainbat laguntzarekin. Baina handik Alacantera joan nahi zuen, bere anaia bikia, Hassan, han bizi zelako, kostaldeko herri txiki batean. Auto eta motorren tailer batean egiten zuen lan duela urtebetetik. Beraz, Amira autobusean sartu zen eta Cadizetik Alacantera bidaia egin zuen, 637 km-ren truke. Azkenean, zazpi orduko bidaia luze baten ondoren, anaiarekin elkartu zen, eta anaia geltokian zain zeukan, bitxilore lilaz betetako sorta batekin.”

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zer gertatu da mezuarekin?
- ▶ Informazio guztia mantendu al da?
- ▶ Informazio berria gehitu al da?
- ▶ Hala bada, zertan oinarritu da informazio hori?

JARDUERA

Estigma

Adina

14-18 urte

Helburuak

- ▶ Estigmaren definizio kolektiboa sortzea.
- ▶ Identitate estigmatizatuari buruzko hausnarketa sustatzea.
- ▶ Estigmaren eta identitate estigmatizatuen ondorioak aztertzea.

Iraupena

20 minutu

Garapena

1. Estigmaren talde-definizio bat sortzen saiatzen gara. Zer da estigma? Nola definituko zenukete? Taldearekin estigmaren definizioa partekatuko dugu eta taldean sortu denarekin kontrastatuko dugu.

Definizioa: "Estigma baldintza, atributu, ezaugarri edo portaera bat da, eta, horren ondorioz, pertsona eramailea kategoría sozial batean sartzen da, eta bertako kideei erantzun negatiboa ematen die, eta onartezina edo txikiagoa da".

2. 4-5 laguneko talde txikiak sortuko dira. Taldean ondorengo gaiei buruz eztabaidatzeko eta erantzunak apuntatzeko eskatuko zaie.

- ▶ Ba al identitate estigmatizaturik?

- ▶ Zergatik estigmatizatzen dute pertsona batzuek beste pertsona batzuk?

3. Erantzunak talde handian partekatuko dira. Izendatzen ez badira, parteka daitezkeen estigmatizazioaren jatorriari buruzko ideia batzuk:

- ▶ Ezezagunaren beldurra
- ▶ Informazio falta edo desinformazioa (zurrumurruek)
- ▶ Aurreiritziak
- ▶ Gainerako pertsonen iritziak
- ▶ Gizarte-arauaren desberdina izatea (talde nagusia edo hegemonikoa)

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zein izan daitezke estigmaren ondorioak?
- ▶ Nola egin diezaiekegu aurre?
- ▶ Ikasle helduagoekin ere honako gai hauek planteatu daitezke: Zein dira identitate estigmatizatu horiek? Europarra izatea estigmatizatuta al dago? Magrebtarra izatea? Estigmatizatuta al dago zuria izatea?

Materialak

Papera

Boligrafoa/ errotuladoreak

JARDUERA

Rolaren eta enpatiaren jokoa

Adina

14-20 urte

Helburuak

- ▶ Estereotipoei eta zurrumurruei erantzuteko modu ezberdinak aztertzea.
- ▶ Enpatia eta komunikazio trebetasun eraginkorrak praktikatzea.
- ▶ Estereotipoak modu eraikitzailean desafio egitearen garrantziaz gogoeta egitea.

Iraupena

30 minutu

Garapena

1. Parte hartzaileak talde txikietan banatuko dira eta talde bakoitzari estereotipo edo zurrumurru bat duen eszenatoki bat emango zaio.
2. Taldeei eszenatokian azteztea eskatuko zaie, egoerari modu eraikitzailean eta errespetuz nola erantzun diezaioketen erakutsiz.
3. Emanaldi bakoitzaren ondoren, gainerako parte-hartzaileak aurkeztutako erantzunei buruzko atzera alimenezioak eta iradokizunak eskaintzera animatu beharko dira.
4. Aurkeztutako estrategiei buruzko talde eztabaida bat erraztuko da, bai eta bitzita errealean antzeko egoeretan nola aplika daitezkeen ere.

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zein estrategia izan dira eraginkorrenak estereotipoei eta zurrumurruei aurre egiteko irudikatutako eszenatokietan?
- ▶ Nola sentituko zinateke ordezkaturako egoeran egongo bazina? Zer gustatuko litzaizuke beste batzuek egitea edo esatea?
- ▶ Zer ikas dezakegu enpatiaren eta komunikazio eraginkorren garrantziaz estereotipoei eta zurrumurruei aurre egitean?

Materialak

Estereotipoak eta zurrumurruek dituzten eszenatokiak dituzten txartelak

JARDUERA

Hedabideen analisia eta propaganda

Adina

14-20 urte

Helburuak

- ▶ Komunikabideetan eta propagandan estereotipoak identifikatzeko eta desafioei aurre egiteko trebetasun kritikoak garatzea.
- ▶ Zurrumurruek hainbat komunikabideren bidez nola zabaltzen diren hausnartzea.

Iraupena

20 minutu

Garapena

1. Parte-hartzaileei estereotipoak eta zurrumurruek dituzten komunikabideen adibide batzuk aurkeztuko zaizkie.
2. Parte-hartzaileei adibide bakoitza kritikoki aztertzeko, dauden estereotipoak identifikatuz eta nola desafiatu ditzaketen eztabaidatuz eskatuko zaie.
3. Parte-hartzaileak beren esperientzian aurkitu dituzten adibide gehigarriak partekatzen animatuko zaie.
4. Talde-etzabaida erraztuko da estereotipoak hedabideetan betikotzeko moduei eta horiei modu aktiboan aurre egiteko moduari buruz.

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zer teknika erabiltzen dituzte komunikabideek estereotipoak eta zurrumurruek iraunarazteko?
- ▶ Nola gara ditzakegu gure eguneroko bizitzan estereotipo horiek identifikatzeko eta horiei aurre egiteko trebetasunak?
- ▶ Zer egin dezakegu komunikabideetan ordezkari zehatzagoa eta anitzagoa sustatzeko?

Materialak

Komunikabideen adibideak: estereotipoak edota zurrumurruek dituzten iragarkiak, albiste artikuluek, sare sozialetako argitalpenak, etab.

Papera eta boligrafoak

05

Euskararekiko harremana

Euskararekiko harremana identitateari eta kide izatearen zentzuari lotutako elkarrizketetan atera da. **Euskal nortasunaren integrazioa, bere baitan, erronka bihurtzen da, batez ere euskararekiko harremanari dagokionez.**

Euskal nortasuna gai konplexua da, eta kultura, hizkuntza, historia eta politika arloak barne hartzen ditu. Euskal nortasunean integratzea pertsonen ikuspegiaren eta egoera espezifikoen arabera alda daiteke. Euskal nortasunaren integrazioarekin zerikusia duten funtsezko alderdiei dagokienez, ikusten da **euskara, euskal nortasunaren funtsezko elementua dela**. Euskara hitz egiten dutenek lotura sendoagoa sentitzen dute euskal kulturarekin. Euskara sustatzea eta zaintzea euskal nortasunean integratzeko modutzat har daitezke.

Bestalde, euskal kultura jardueretan, jaialdietan eta tradizioetan parte hartzea euskal nortasunean integratzeko modu bat izan daiteke. Dantzak, musikak, gastronomiak eta beste kultura-alderdi batzuek zeregin garrantzitsua dute nortasun kolektiboaren eraikuntzan.

Kontuan hartu beharreko beste alderdi bat historia eta mitologia da; Euskal historia eta mitologia ulertzea eta balioestea lagun egiten du kultura nortasunarekin konektatzen. Euskal Herriko historia gertaera esanguratsuek markatu dute, eta euskaldun askok historia eta narratiba bereizgarri batekin identifikatzen dira.

Eta azkenik, garrantzitsua da azpimarratzea euskal nortasunaren **integrazioa fazeta asko** dituen kontzeptua dela eta norbanakoen esperientzien eta ikuspegi pertsonalen arabera alda daitekeela. Gainera, lurraldeak tentsio politiko eta sozialak izan ditu denboran zehar, eta horrek eragina izan dezake pertsonak euskal nortasunarekin erlazionatzen diren moduan.

Egindako diagnostikoan, emaitzak askotarikoak dira profil bakoitzak euskararekin duen harremanaren arabera. Parte-hartzaile gehienek euskara kanpoko inposaketa gisa ikusten dute, eta, beraz, ez dute beren nortasun pertsonalaren zati bat bezala sentitzen.

Bloke honetarako proposamena bi eratara lantzea da: Zeharkako moduan eta hausnarketa-jarduerekin. Jarduerak gaztelaniaz eta euskaraz egin daitezke. Euskaraz eginez gero, hizkuntza horretara hurbilketa txikiak lor daitezke. Gainera, diagnostikoan parte hartzen dutenen sektore handi batek akademikora mugatzen den zerbeit bezala ikusten zuen, eta horren aurrean alternatiba aproposa izan daiteke sinpatizazio gehiago sortzeko eta jokoan bidez txertatzeko, gero eta gehiago zabaltzen joateko

JARDUERA

Gogoeta eginez

 Euskararen gaiaren inguruan gatazkak sortzen dira pertsonen artean. Egindako diagnostikoaren arabera, alde batetik euskal profila, eta bestetik, hizkuntza hori ez dakiten pertsonak, edo, jakin arren, eskola-eremura mugatzen dutenak daude. Egoera horretatik abiatuta, talde-hausnarketa bat planteatzen da.

Helburuak

- ▶ Hizkuntza autokontzientzia sustatzea: Gazteei euskararekiko beren jarrera, esperientzia eta lotura pertsonalei buruz hausnartzen laguntzea.
- ▶ Kulturen arteko ulermena sustatzea: Gazteek euskararekin zerikusia duten pertzepzioak eta esperientziak partekatzeke espazioa ematea, kultura-jatorria edozein dela ere, enpatia eta elkar ulertzea sustatuz.
- ▶ Euskararen kultura eta hizkuntza garrantzia aztertzea: Gazteak sustatzea euskarak euskal kultura-nortasunaren zati integraltzat duen balioa eta hizkuntza-aniztasunari egiten dion ekarpena kontuan hartzea.
- ▶ Hizkuntza diskriminazioari heltzea: Gazteei euskararen erabilerarekin zerikusia izan duten edozein diskriminazio edo bazterketa adierazteko eta hausnartzeko aukera ematea, eta ingurune inklusibo eta errespetuzkoa sortzearen garrantziaz kontzientzia sustatzea.
Ekintza eta konpromisoa sustatzea: Gazteak motibatzea euskara babestu eta sustatzeko banaka edo komunitate gisa har ditzaketen ekintza zehatzetan pentsatzera, bai eta hizkuntza aniztasuna eta inklusioa sustatzeko ere.

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zer esan nahi du euskarak zuretzat? Ba al duzu lotura emozionalik hizkuntza honekin?
- ▶ Nola uste duzu euskararen ikaskuntzak eta sustapenak gure kultura- eta hizkuntza-esperientzia aberastu dezaketela komunitate gisa?
- ▶ Inoiz izan al duzu diskriminaziorik edo bazterketarik, euskararen erabileragatik edo ezagutza faltagatik? Nola sentiarazi zizun hori?
- ▶ Euskalduna bazara, inoiz gaztelania aldatu behar izan duzu, norbaitek ez zekielako euskaraz?

JARDUERA

Gogoeta eginez

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zer neurri har daitezke gazte migratzaileen eta ez migratzaileen artean euskararekiko giro inklusiboagoa eta errespetuzkoagoa sustatzeko?
- ▶ Zer onura ikusten duzu hizkuntza anizetan komunikatzeko gai izatean, euskara barne?
- ▶ Zein urrats har ditzakezu norbanako gisa gure gizartean euskararen erabilera eta babesa sustatzeko?
- ▶ Uste duzu hizkuntza-aniztasunak komunitate baten kultura-aberastasunari laguntzen diola? Nola?
- ▶ Zer gustatuko litzaizuke etorkizunean euskararekin zerikusia ikastea?
- ▶ Nola lan egin dezakegu elkarrekin, gure kultura jatorria edozein dela ere, euskara gure nortasun kolektiboaren zati integral gisa baloratu eta errespetatzeko?

Aipatzekoa da ideia bat, eztabaidan lehenago ateratzen ez bada, interesgarria dena taldeari proposatzea: bi aldeek, euskaldunek zein ez euskaldunek, jarrera irekia izatea, guztion arteko komunikazioa errazten duena, eta, beraz, elkarbizitza ere bai. Bi aldeei interesatzen zaie beste pertsonak ulertzea.

JARDUERA

Elkarrekin gehiago dakigu

Adina

12-20 urte

Helburuak

- ▶ Aniztasunaren potentzialari buruz gogoeta egitea, erronka konplexuei erantzuteko beharra dagoenean.
- ▶ Adierazpen saihestezinen aniztasuna eta pertsona bakoitzaren eta egunerokotasunaren parte dela ulertzea. Erantzun bat emateko hizkuntza-trebetasunak taldean aintzat hartzea.

Iraupena

20 minutu

Garapena

1. 6-8 pertsona inguruko talde batean bakoitzak dakizkien hizkuntzak idatziko ditu, eta horietako bakoitzean esaten dakizkiten 4 gauza apuntatuko dituzte.
2. Zerrenda berezi horren aurrean, pertsona bakoitzak pentsatu behar du zein egoeratan erabil ditzakeen. Adibidez, 'nik frantsesez badakit zerbait eskatzen fruta-denda batean', 'nik euskaraz norabide bat adierazten dakit'... Normala dirudi, orduan, pertsona horrek besteak gidatzen dituen txango bat planteatzea.
3. Trebetasun guztiak jaso eta apuntatu egiten dira.

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zertaz hartu duzue kontzientzia?
- ▶ Ba al zenekien zuen trebetasunez eta haiekin zer egin dezakezun?
- ▶ Ezagutzen al zenituen taldeko gainerako pertsonenak?
- ▶ Harritu al zara norbaitekin ezagutzaren bat partekatzea partekatzea?

Materialak

Pertsona talde bat

Paperak

Errotuladoreak

Papera edo arbela

JARDUERA

Zapalduen antzerkia

Zapalduen antzerkia hainbat jolas, ariketa eta teknika da, antzerkiaren bidez gizarte-arazoak ulertzea eta horiei irtenbideak garatzea bilatzen dutenak. Horrela, antzerkian gizarte-arazoei buruzko hausnarketa sustatu nahi da, parte-hartzaileak espazio horretatik kanpo ekintzara bideratuko duena. Ikuslearen pasibotasuna hautsi nahi du, batzuek besteek egiten dutena ikusten baitute, eta proposatzen du parte hartzen duten subjektuek zeregin aktiboa har dezatela jardueren bidez sustatzen dituzten ekintzetan eta hausnarketan.

“Aktoreak gu guztiak gara, herritarra ez da gizartean bizi dena: Eraldatzen duena da!” (Augusto Boal)

Adina

12-18 urte

Helburuak

- ▶ Espazioari, gorputzari eta ahotsari buruzko kontzientzia hartzea.
- ▶ Ikasleen ezagutzak gorputzaren eta ahotsaren bidez azaleratzea.
- ▶ Gaian lehen ezagutzak eta inpresioak kanporatzea.
- ▶ Aztertu beharreko gaii buruzko alternatibak sortzea.

Jarraibideak

Espazioa

Espazioa oinez ibiltzen okupatzea eskatuko zaie eta dinamizatzailerak emango dituen argibideak jarraitu beharko dituzte (azkarra, motela, korrika egitea, atzera egitea, salto egitea, kontrako aginduak ematea...).

Ahotsa

Ahotsaren bidez espazioa okupatzea eta ahotsaren indarraz jabetzea.

- ▶ Zenbakiak esaten ari garen bitartean, bakoitzak zenbaki bat esango du (ordenan) eta beste batek, esaten badio, hasieratik hasi beharko du zapaldu gabe.
- ▶ Seinalea entzutean, oihu egiten du (txalo bat, txistu bat, zarata bat... dinamizatzailerak saioaren hasieran zehaztuko duen seinalea).

Jarduerak

▶ Hipnotismoa (bikoteka) > gidaria - gidatua.

Gidariak gidariaren eskua jarraitu behar du, begirada mantenduz. Ariketa amaitzean, rolak aldatuko dira. Horren ostean hurrengo galderak proposatuko dira sentitutakoa adierazi ahal izateko: ‘Zertan sentitu dira erosoago? Zergatik? Zer sentitu duzu?’

▶ Ekaitza.

Parte-hartzaileak 3ko taldetan banatuko dira eta rolak banatuko dituzte (aterpea eta ekaitza). Bik babes-papera hartuko dute eta gainerakoek rola babestuko dute. 3 dinamika mota proposatuko dira:

JARDUERA

Zapalduen antzerkia

Jarraibideak

- ▶ 'Pertsona' hitza esatean babestuek babesleku berri bat bilatu beharko dute.
- ▶ 'Aterpe' hitza esatean aterpeak egiten ari direnak beste bikote baten bila joango dira eta babeslekurik ez duen norbaiten gainean jarriko dituzte.
- ▶ 'Ekaitzak' esatean denak aldatu beharko dira.
- ▶ **Eskulturek** > Gaiarekin lotutako hitz esango dira ozenenean eta bakoitzak burura datorkion lehen gauza adierazten du, gorputz-posizio batekin. Begiak itxita egin daiteke ere.
Hitz posibleak: jatorria, kultura, migratzailea, muga, hezkuntza, babesza, harrera, errefuxiatua, familia, bertakoa, eskola, euskara, hizkuntza, komunikazioa...
- ▶ **Eskulturak** > mota ezberdinekoak izan daitezke, hala nola, taldekakoa. Aurrekoa bezalakoa da, baina gela zatituta. Lehenengo taldeak irudi bat sortuko du eta bigarren taldeak ikusle rola hartuko du. Bigarren taldeak sorrarazi diena azaldu dezake.

Hausnarketarako galderak

- ▶ Zer sentitu duzue ariketa hau egiten zenuten bitartean? Zergatik?
- ▶ Nola uste dute etorkinak migrazio-bidaiari sentitzen direla? Eta hona iristen direnean?
- ▶ Zeuen lekuan jarri al zarete? Edo hobeto ulertu al dute beren egoera ariketa hauen bidez?

Materialak

Gela handi bat (adibidez, gimnasioa)

Folioak (beste jarduera batzuen kasuan)

Boligrafoak (bestelako jardueren kasuan)

JARDUERA

Esperientzia bati buruzko hausnarketa

Adina

14-20 urte

Helburuak

▶ Pertsona migratzaileen euskara ikasteari buruz gogoeta egitea.

Iraupena

30 minutu

Garapena

1. Hurrengo egoera azalduko da.

“Camila Nikaraguan jaiotako neska bat da, denbora darama Euskal Herrian. Zure ikaskidea zara eta euskara maila oso oinarrizkoa duela ikusten duzu, eta, gainera, badirudi ez duela motibazio handirik ikasteko orduan. Zer bururatzen zaizu euskara ikasteko?”

2. Egoeraren berri eman ondoren, honako galdera hauen inguruko hausnarketa egingo da:

- ▶ Zer motibazio izan dezakezu euskara ikasteko? Zertarako ikasi nahi dut hizkuntza bat, hiztunek nirekin hitz egiten ez badute? Hitz egiten dudan esparru bakarra eskolan bada?
- ▶ Nola lor daiteke euskararekiko lotura eta batasuna?
- ▶ Euskara inklusioarekin lotuta
- ▶ Gomendagarria ikusten al duzu gurasoek ere euskara ikastea, haiek ere nortasunaren parte izan daitezen?
- ▶ Ikasle guztien hizkuntzak ezagutzea garrantzitsua dela uste duzu?

JARDUERA

Galdetegia

- ▶ 5 minutu dituzu galdetegiari erantzuteko.
- ▶ Zintotasunez erantzutea eskatzen dizugu.

1. Idatzi **zure ama hizkuntzan** pentsatzen duzunean burura etortzen zaizkizun **lehen 5 hitzak**.

2. Idatzi **euskaraz** pentsatzen duzunean burura etortzen zaizkizun lehen **5 hitzak**.

3. Idatzi aniztasunean pentsatzen duzunean burura etortzen zaizkizun lehen **3 hitzak**.

4. Zure egunerokoan beste jatorri bateko pertsonetikiko harremana duzu? Zenbatekin? Zein jatorritakoak dira? Zein hizkuntzatan?

5. Zer harreman mota da? (Iana, adiskidetasuna, auzokidea...)

6. Hurrengoa esaten badizute, zer da pentsatzen duzun lehenengo gauza?

▶ Zure etxe ondoan hutsik zegoen etxebizitza lau magrebtar gaztek alokatu dute, egun osoan oihuka dago.

▶ Bihar, zure klasean, Hondurasetik etorri berri den 14 urteko gazte bat hasten da, euskara ezagutzarik ez duena.

▶ Gaur egun, zure futbol taldean mutil berri bat hasten da, nahiko ona dena, baina ez du ez gaztelaniaz ez euskaraz hitz egiten.

▶ Ikasle etorkinen presentziak maila akademikoa jaisten du, ez baitute hizkuntza kontrolatzen eta klaseak moteltzen dituzte.

▶ Jatorri ezberdineko jendearekin hitz egiteko, nik...

7. Zure egunerokoan, klasean, kultura nagusikoak ez diren egile eta materialei egiten zaie erreferentzia?

BAI

EZ

Eskerrik asko!

Zurrumurruen Aurkako Sarea
Red Vasca Antirumores

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

ENPLEGU ETA GIZARTE
POLITIKEN SAIA
DEPARTAMENTO DE EMPLEO
Y POLÍTICAS SOCIALES

Gipuzkoako
Foru Aldundia
Diputación Foral
de Gipuzkoa

ETORKIZUNA
ORAIN
Es futuro

DONOSTIA
SAN SEBASTIÁN
Kultur Aniztasuna
Diversidad Cultural